

کاربرد گرافیک در طرح و نقش موجود در گلیم شیریکی پیچ

مرضیه حسن‌زاده^۱، مسعود رضایی^۲، شهلا ظاهری^۳

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد پژوهش هنر

^۲ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد پژوهش هنر

^۳ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد معماری

چکیده

این پژوهش، به منظور کاربرد شناخت و تحلیل گرافیک در طرح و نقش و نمادهای گلیم شیریکی پیچ سیرجان انجام گردید. هدف از چنین پژوهشی، شناخت نقش مایه‌ها و طرح‌های موجود و بررسی ارزشهای بصری این نقوش و چگونگی کاربرد آنها در طراحی نشانه برای موسسات فرهنگی و تجاری که فعالیتی مرتبط با گلیم دارند می‌باشد. واز روش کتابخانه ای و میدانی که با استفاده از بررسی چند نمونه گلیم در سیرجان پرداخته شده است. به نظر می‌رسد فرم و رنگ این نقش مایه‌ها قابلیت‌های گرافیکی لازم را برای طراحی نشانه دارد و می‌تواند الهام بخش و راه‌گشای طراحان گرافیک باشد. نقوش و طرح‌های گلیم افشار بر پایه فرم‌های هندسی و بسیار ساده و زیبا آفریده شده‌اند، و مضامینی بس عمیق و ارزنده دارند. گلیم شیریکی پیچ سابقه‌ای چند صد ساله در سنت‌های بافندگی عشایر کرمان، بخصوص افشارها و بچاقچی‌ها دارد. امروزه، یکی از دغدغه‌های جامعه طراحان گرافیک دستیابی به گرافیک ملی و با هویت ایرانی است و یکی از روش‌های رسیدن به این مقصود شناسایی و به کارگیری عناصر سنتی و بومی است. متأسفانه؛ تاکنون در عرصه گرافیک آثار اندکی با تکیه بر ارزشهای بصری نقوش گلیم طراحی شده است. شاید عدم شناخت کافی از نقوش و ساختار بصری آنها، دلایل این بی‌توجهی باشد. در نتیجه اکثر چکیده نگاری‌ها در قالب فرم‌های هندسی و نگارش خطوط عمودی، افقی، مورب که نوع تکنیک بافت، سبب ساز آن است دیده می‌شود. این نقش مایه‌ها ارائه‌ای انتزاعی و نمادین دارند؛ که چشمگیرترین ویژگی بصری آنها تقارن، ریتم، تلفیق فضای مثبت و منفی و در برخی از نقوش عدم قرینگی است این ویژگی‌ها بر قابلیت گرافیکی نقوش برای استفاده در طراحی نشانه تأکید می‌کند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که گلیم به عنوان یک صنعت پر درآمد، می‌تواند روش پر درآمدی هم برای کشور و هم برای شهرستان سیرجان باشد که این نیاز به معرفی آن به سرتاسر دنیا و همت سازمان میراث فرهنگی را می‌طلبد مسأله اصلی تحقیق آرم‌های تصویری چگونه از نقوش پر استفاده در گلیم سیرجان الهام می‌گیرند.

واژه‌های کلیدی: آرم، گلیم شیریکی پیچ، نقشمایه، سیرجان

مطالعات هنر و فرهنگ

دوره ۵، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۲۱-۴۱